

תלמוד לומר: "הזכר", "ואם נקבה היא". וממעטינן מיתירא ד"ואם" — ולא טומטום ואנדרוגינוס.

והא קרא לא קאתי למעוטי ספיקא דליכא ספק כלפי שמיא. ואיך ממעט טומטום? אלא שמע מינה דטומטום אף הוא בריה כאנדרוגינוס ולכן נתמעט מתורת ערכין.

ומתריצין: סמי מיכן טומטום שלא דברה ממנו הברייתא ואכן נערך הוא (37).

תא שמע: דתניא: נאמר בפרשת שלמים "ואם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב אם זכר אם נקבה". ודרשינן: להוציא טומטום ואנדרוגינוס.

והרי קרא לא אתי לספיקא. ועוד, דהא בין זכר ובין נקבה כשרים לשלמים. וממה נפשך ליכשר, ואמאי ממעט טומטום, אלא שמע מינה דטומטום בריה הוא.

והא נמי מתריצין: סמי מיכן טומטום!

תא שמע: דתניא: כתיב בפרשת עולת בקר "זכר". וממעטינן: ולא נקבה.

כשהוא אומר למטה בעולת צאן "זכר", שאין תלמוד לומר, דנקבה כבר נתמעטה בעולת בקר. דרשינן מיניה: להוציא טומטום ואנדרוגינוס.

וכיון דספק לא ממעט ליה קרא, שמע מינה טומטום בריה הוי.

ומתריצין: סמי מיכן טומטום.

אלא אי אמרת מספקא ליה לרבי ישמעאל אי זכר הוא או נקבה, תיקשי — וכי איצטריך קרא למעוטי ספיקא?

ודחינן: לעולם רבנן בתראי דמתניתין הוא. ודקא קשיא לך למאי בעינן תרי קראי, נמעטינהו מחד, דהא גבי בכור מחד קרא נפקא להו.

תריצנא: דגבי בכור נמי תרי קראי כתיב!

א. "הזכר" — "כל הבכור אשר יולד בבקר ובצאן הזכר תקדיש". [דברים טו, יט].

ב. "והזכרים" — "וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לך הזכרים לה" [שמות יג, יב]. ומחד ממעטינן נקבה ומהשני ממעטינן טומטום ואנדרוגינוס.

שנינו במשנה: וחכמים אומרים אינו בכור אלא נגזז ונעבד:

אמר רב חסדא: מחלוקת דקאמרי רבנן דבריה הוא ואינו בכור כלל, כאנדרוגינוס. אבל בטומטום, דברי הכל ספיקא הוא. וקדוש מספיקא, ואסור בגיזה ועבודה, ואינו נשחט לא במקדש ולא במדינה.

אמר ליה רבא: אלא מעתה דספק הוא, בערכין — יערך אדם שהוא טומטום בערך איש או אשה. אלמה תניא: כתיב "והיה ערכך הזכר", ומריבויא דה"א דרשינן: ולא טומטום ואנדרוגינוס.

יכול לא יהא בערך איש, אבל יהא בערך אשה?